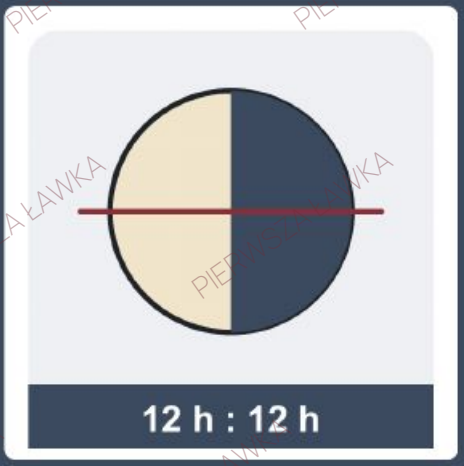
PIERWSZA ŁAWKA · GODZINA WYCHOWAWCZA
I AKCJA · KLASY VII–VIII

Równonoc, tradycja i odpowiedzialność

Pierwszy Dzień Wiosny w klasach VII–VIII: scenariusz godziny wychowawczej (45 minut) o równonocy (dlaczego w 2027 r. astronomiczna wiosna zaczyna się 20 marca), o tym, jak zmieniać zwyczaj topienia Marzanny zgodnie z ochroną wód, i o tym, po co szkole własne święto wiosny zamiast wagarów; wiosenny slam poetycki z wierszem-pocztówką, quiz bez punktów, karty pracy z kluczem.

Co jest w materiale

1	**Scenariusz zajęć „Równonoc, tradycja i odpowiedzialność”** 45 minut: zagadka 20 czy 21 marca, model równonocy, debata „zwyczaj kontra rzeka”, po co szkole święto wiosny.	45 min
2	**Akcja „Wiosenny slam” i quiz** Wiersze-pocztówki na Światowy Dzień Poezji, slam bez jury, Marzanna z recyklingu dla młodszych klas, quiz bez punktów.	1–2 tyg.
3	**Karty pracy** „Równonoc w liczbach”, „Zwyczaj kontra rzeka”, „Wiersz-pocztówka” – z kluczem.	3 karty
4	**Materiały do druku** Karty argumentów do debaty, pocztówki do wierszy, plansza quizu.	3 strony

Pierwszy Dzień Wiosny – co warto wiedzieć

21 marca to w Polsce zwyczajowy, „kalendarzowy" pierwszy dzień wiosny. Astronomowie liczą wiosnę od **równonocy** – chwili, gdy Słońce przecina równik niebieski, a dzień i noc trwają prawie po 12 godzin. Rok kalendarzowy ma 365 albo 366 dni, a obieg Ziemi wokół Słońca trwa około 365 i ćwierć dnia, dlatego moment równonocy co roku przesuwa się o kilka godzin i wypada 19, 20 albo 21 marca. Meteorolodzy liczą wiosnę od 1 marca.

W 2027 r. równonoc wypada w sobotę 20 marca ok. 21:25 czasu polskiego, a 21 marca to niedziela. Święto wiosny w szkole najlepiej zorganizować w piątek 19 marca albo w poniedziałek 22 marca. 21 marca to też **Światowy Dzień Poezji** (UNESCO, od 1999 r.), a 22 marca – **Światowy Dzień Wody** (ONZ, od 1993 r.).

Marzanna to słomiana kukła, która w dawnym zwyczaju ludowym oznaczała zimę. Wynoszono ją za wieś i wrzucano do wody albo palono. W niektórych regionach wnoszono potem do wsi **gaik** (maik) – zieloną gałąź przystrojoną wstążkami – na znak, że przyszła wiosna (w wielu miejscach z gaikiem chodzono też osobno, często po Wielkanocy). Zwyczaj znany jest z przekazów z XV wieku, a dawniej obchodzono go w czwartą niedzielę Wielkiego Postu. **Dziś nie wrzucamy kukły do rzeki:** prawo wodne zakazuje wprowadzania do wód odpadów, a kukła z plastiku, sztucznych tkanin i farb szkodzi rybom i ptakom. Marzannę żegnamy na suchym lądzie, a potem rozbieramy ją i segregujemy odpady.

Dzień Wagarowicza to nieformalny uczniowski zwyczaj z 21 marca. Wagary oznaczają nieusprawiedliwioną nieobecność i brak opieki dorosłych – dlatego szkoły proponują własne, bezpieczne święto wiosny.

Wskazówki dla nauczyciela

Przygotowanie

- Wydrukuj karty pracy (po jednej dla ucznia), karty argumentów (jeden komplet na grupę) i pocztówki (po jednej na ucznia). Planszę quizu wydrukuj w A3 albo pokaż na tablicy.
- Do modelu równonocy przydadzą się lampka (Słońce) i globus albo piłka z zaznaczonym równikiem.
- Slam i akcję zaplanuj na piątek 19 marca albo poniedziałek 22 marca 2027 r. (21 marca – niedziela, Światowy Dzień Poezji; 22 marca – Światowy Dzień Wody).
- Jeśli klasa chce przygotować Marzannę ekologiczną dla młodszych klas, ustal to z ich wychowawcami.

Zasady, które chronią uczniów

- **Bez nagród, punktów i rankingów.** Nie wybieramy „najładniejszej Marzanny" ani „najlepszego wiersza". Doceniamy konkretnym słowem, np. „Twój argument o mikroplastiku był konkretny i oparty na faktach".
- **Prawo do „pas".** W każdej rundce można nic nie mówić. Nikt nie musi czytać na głos ani pokazywać swojej pracy.
- **Bez pytań o prywatne sprawy.** Nie pytamy, kto gdzie wyjeżdża na wiosnę ani co kto ma w ogrodzie – nie każdy ma ogród czy działkę. Obserwujemy to, co jest wokół szkoły.

- **Wersja kulturowa.** Marzanna i gaik to dawne zwyczaje ludowe. Opowiadamy o nich jak o historii, bez obrzędów i bez rozstrzygania, w co wierzyli dawni ludzie.
- **Bez topienia i palenia.** Kukły nie wrzucamy do wody i nie podpalamy. Robimy ją z tego, co i tak trafiłoby do recyklingu, a po pożegnaniu segregujemy materiały. Rośliny oglądamy – nie zrywamy (część wczesnowiosennych kwiatów jest pod ochroną).
- **Bezpieczeństwo na zewnątrz.** Wyjście na boisko lub do parku – według szkolnego regulaminu wyjść, z drugim dorosłym, jeśli wymaga tego regulamin. Ustal granice terenu i sygnał zbiórki.
- **Nie oceniamy rodzin ani miejscowości,** w których nadal topi się Marzannę. Rozmawiamy o skutkach i rozwiązaniach.
- **O wagarach – bez moralizowania i bez zachęcania.** Nie pytamy, kto był na wagarach. Mówimy o bezpieczeństwie i o tym, co szkoła może zaproponować.

Zdjęcia i gazetka

- Fotografujemy ręce, prace i plakaty albo ujęcia ogólne. Zdjęcia z twarzami szkoła publikuje tylko za zgodą rodziców (art. 81 prawa autorskiego).
- Uczniowie nie robią zdjęć telefonami – od 1 września 2026 r. uczniowie szkół podstawowych nie korzystają z telefonów na terenie szkoły (wyjątki określa ustawa). Zdjęcia robi nauczyciel sprzętem szkoły.

Ocenianie

- Zajęć nie oceniamy stopniami. Karty sprawdzamy wspólnie.

PIERWSZA ŁAWKA

Dzień Wagarowicza – rozmowa

Pytania do rozmowy: Dlaczego powstał zwyczaj wagarów pierwszego dnia wiosny? Co ryzykuje osoba, która jest w tym czasie poza szkołą bez wiedzy dorosłych? Jakie święto wiosny chcielibyście mieć w szkole?

Możliwe odpowiedzi: potrzeba odpoczynku i wyjścia na zewnątrz po zimie, chęć wspólnego przeżycia; ryzyko – brak opieki, wypadek, nieusprawiedliwiona nieobecność, niepokój bliskich; propozycje – gra terenowa, lekcje na świeżym powietrzu, dzień samorządności, slam, sadzenie roślin.

Przebieg zajęć

Czas	Faza	Co robi nauczyciel	Co robią uczniowie
0–5 min	20 czy 21 marca?	• Pyta: „Kiedy w 2027 r. zaczyna się wiosna?”. Zapisuje na tablicy propozycje.	• Głosują ręką; uzasadniają.
5–15 min	Model równonocy	• Pokazuje lampką i globusem ustawienie Ziemi w czasie równonocy i przesilenia. Wyjaśnia, skąd zmiana daty (tekst w scenariuszu).	• Obserwują model. • Rozwiązują kartę „Równonoc w liczbach”.
15–30 min	Zwyczaj kontra rzeka	• Dzieli klasę na grupy, rozdaje karty argumentów. Każda grupa przygotowuje stanowisko: „zachować bez zmian”, „zmienić”, „zrezygnować”. • Prowadzi krótką debatę (po 1 minucie na grupę), potem szuka wspólnego rozwiązania.	• Przygotowują stanowiska, korzystając z kart. • Wypełniają kartę „Zwyczaj kontra rzeka”.
30–40 min	Po co szkole święto wiosny?	• Prowadzi rozmowę o Dniu Wagarowicza (pytania w scenariuszu). Zbiera propozycje szkolnego święta.	• Rozmawiają; zapisują propozycje dla samorządu uczniowskiego.
40–45 min	Podsumowanie i zapowiedź slamu	• Przedstawia akcję „Wiosenny slam” i kartę „Wiersz-pocztówka”.	• Kończą zdanie na karteczce: „Wiosnę chcę witać tak, żeby…”.

Trudne sytuacje i jak reagować

- **Uczeń: „Kukła ze słomy to nie śmieć, przecież się rozłoży”.** Przyznaj częściowo rację – ale dzisiejsze kukły to zwykle plastik, sztuczne tkaniny, farby i druty. Zapytaj: co z tego się rozłoży i jak szybko?
- **Debata zamienia się w kłótnię.** Przypomnij zasadę: krytykujemy argumenty, nie osoby. Każda grupa mówi tylko w swojej minucie.
- **Ktoś chwali się wagarami.** Nie komentuj publicznie, wróć do pytania: „Co możemy zrobić, żeby nikt nie chciał uciekać ze szkoły?”.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Wiersz-pocztówka

Imię ..... Klasa ..... Data .....

Pamiętaj: Wiersz-pocztówka: 4–8 wersów, jeden obraz wiosny, co najmniej jeden środek stylistyczny.

1 Połącz wers ze środkiem stylistycznym. Wpisz literę.

1. „Marzec przeciąga się jak kot na parapecie” — a) porównanie
2. „Zmęczony bocian wraca z daleka” — b) epitet
3. „Wiosno, otwórz wreszcie okno!” — c) apostrofa
4. „Czy ktoś jeszcze wątpi, że to wiosna?” — d) pytanie retoryczne

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

2 Napisz wiersz-pocztówkę o wiośnie (4–8 wersów).

- jeden obraz wiosny
- co najmniej jeden środek stylistyczny
- tytuł

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Pierwszy Dzień Wiosny – scenariusz godziny wychowawczej „Równonoc, tradycja i odpowiedzialność”, slam, quiz i karty pracy, klasy 7–8

Podgląd pokazał 5 z 16 stron. Pełna wersja: 16 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- scenariusz godziny wychowawczej (45 minut) z modelem równonocy i obliczeniem
- debata „Zwyczaj kontra rzeka” (Prawo wodne)
- wiosenny slam z wierszem-pocztówką – bez jury, quiz bez punktów, karty pracy z kluczem

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/pierwszy-dzien-wiosny-scenariusz-i-karty-pracy-klasy-7-8